Edebiyat - Edebiyatın Bilimle ve Güzel Sanatlarla İlişkisi - Metinlerin Sınıflandırılması

1. (I) Arapça “edeb (ahlak)” kökünden türetilen “edebiyat” kelimesinin ilk defa Tanzimat Dönemi’nde kullanılmaya başlandığı görülür. (II) Ondan önce bu alan için “ilm-i edeb”, “şiir ve inşa” gibi ifadeler kullanılmaktadır. (III) Edebiyat kelimesi o yıllarda Fransızca “littérature” sözcüğünün Türkçedeki karşılığı olarak düşünülmüş ve kullanılmıştır. (IV) Bugüne gelindiğinde tam bir tanımı yapılamasa da olay, düşünce, duygu ve hayalleri sözlü ya da yazılı olarak güzel ve etkili bir biçimde nakletme sanatı şeklinde düşünülebilir. (V) O hâlde bu görsel sanat türünün temel malzemesinin dil olduğu sonucuna varılabilir.

Numaralanmış cümlelerden hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. Edebiyat dışındaki bütün güzel sanatlar -resim, musiki, dans, heykel, mimari vb.- kültür sahasına girdiği gibi, güzel sanatların dışında insanoğlunun elinden çıkma eşya, yiyecek, içecek, elbise, silah, alet vesaire de kültür sahasına girer. Böyle olmakla beraber, ben şahsen edebiyatı hemen hemen kültüre denk buluyorum. Denklik ayniyet demek değildir. Aynadaki hayal, kendisine yansıyan eşyaya benzer. Edebiyat, bu manada kültürün aynadaki aksine benzetilebilir. Bu demektir ki kültür sahasında ne varsa onların hepsinin yansımalarını edebiyatta bulmak mümkündür.

Bu parçadan hareketle,

I. Edebiyat, hayata tutulmuş bir aynadır.
II. Edebiyat için bir tanım yapılamaz.
III. Edebî verimler, kültürel yapıdan bağımsız olarak ele alınamaz.
IV. Edebî metinler sıradan sözlerle veya cümlelerle oluşturulamaz.

cümlelerinden hangileri bu paragrafta söylenenlerle benzer bir iletiye sahiptir?

A) Yalnız I. B) I ve III. C) II ve III. D) II ve IV. E) III ve IV.

3. Bir sanatkârın eserleri başka bir sanatkârınkinden ayrı bir karakter taşıdığı gibi aynı sanatkârın muhtelif eserleri de birbirinden ayrı çehreler arz eder.

Bu parçada edebî eserler ile ilgili aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Özlülüğü B) İnandırıcılığı C) Tutarlılığı D) Özgünlüğü E) Evrenselliği

4. İyi bir edebiyatçı olmak öncelikle sağlam bir hayal gücü ister. Bilhassa geçmiş asırları göz önünde canlandırmak için hayal gücü bilgi kadar önemlidir. Hayal edilenleri başkaları açısından görünür kılabilmek için buna bir de - - - - gücünü eklemek gerekir.

Bu parçadaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) anlatma B) soyutlama C) karşılaştırma D) dinleme E) anlama

5. Bir edebî eserde aranılacak en mühim özellik, her şeyden önce onun nasıl bir davranış tarzının ifadesi olduğudur. Bunu bulabilmek için esere bütün olarak bakmak, onun ruhunu kavramak, muhteva ve üsluba ait teferruatı bu ruha bağlamak icap eder. Edibin kâinat, hayat, cemiyet, tabiat ve insan karşısında almış olduğu hususi tavırdan hareket etmek ve teferruattan daima ona varmak lâzım gelir. Mevzu, kompozisyon, fikir, kelime, hayal, ahenk bir yazarın, eserini vücuda getirmek için seçtiği ve kullandığı her şey, onun şahsiyetini ortaya koyar.

Bu parçada aşağıdakilerin hangisinde verilenler arasındaki ilişkiden söz edilmektedir?

A) Yazar-Toplum B) Eser-Yazar C) Toplum-Eser D) Dil-Toplum E) Yazar-Dil

6. Leonardo da Vinci sanatı evrene ilişkin bir bilgi türü olarak görür. Bu bakış, sanat ve bilim arasındaki güçlü bağı işaret eder ki uzunca bir süre dünyada sanat ile bilgi arasında kopukluk olmadığı düşüncesi hâkim olmuştur. Bugün de her ne kadar farklı disiplinler olarak bilinseler ve aralarında amaç, yöntem ve dil bakımından birtakım farklılıklar bulunsa da bu iki disiplin birbirlerini beslemeye hatta zaman zaman bir diğerinin sınırlarında yürüyüş yapmaya devam eder. Örneğin bilimin sanata etkisi konusunda ilginç bir ilişki türü bilimsel üretimlerin âdeta sanatsal bir objeye dönüşmesidir. Hubble uzay teleskobu ya da siborg mühendisliğindeki gelişmeler bugün insanları Picasso’nun resimleri kadar heyecanlandırıyor, yeni çağrışımlara kapı açıyor.

Bu parçaya getirilebilecek <u>en uygun</u> başlık aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sanat Nedir?
B) Bilimin Tarihî Gelişimi
C) Sanatsal Bilim
D) Sanat-Bilim Etkileşimi
E) Edebiyat Bilimi

7. **I.**

Gün bitti. Ağaçta neşe söndü.
Yaprak ateş oldu, kuş da yakut;
Yaprakla kuşun parıltısından
Havuzun suyu erguvana döndü

II.

Güneş ışığı, atmosferden geçerken saçılıma uğrar. Tüm renkleri barındıran beyaz ışıktan; yüksek enerjili mavi ışık, düşük enerjili kırmızı ışığa göre daha fazla saçılır. Bu durum beyazın içindeki maviyi azalttığından Güneş'in daha kırmızı görünmesine sebep olur.

Bu metinlerin karşılaştırılması ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. metin edebî, II. metin ise öğretici bir metinden alınmıştır.

B) I. metin duygu, II. metin bilgi odaklıdır.

C) I. metinde nesnel bir bakış açısı varken II. metinde öznellik söz konusudur.

D) I. metinde dil sanatsal işlevde, II. metinde ise göndergesel işlevde kullanılmıştır.

E) I. metinde hissettirme, sezdirme, ikinci metinde ise haberdar etme esastır.

8. Bilinç akımı tekniği, - - - - edebiyata armağanıdır. Bu tekniği denemek isteyen bir edebiyatçı ister istemez bilinçte ve bilinçaltında yer alanlarla ilgili tahlillere gitmekte, dolayısıyla eserine ruhsal bir derinlik kazandırmaktadır. Peki, nedir özetle bu teknik? Kişinin aklından geçenlerin birinci kişi ağzından yansıtılmasıdır.

Bu parçadaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) sosyolojinin

B) felsefenin

C) psikolojinin

D) tarihin

E) fiziğin

9. Müzik sanatından yazın sanatına, plastik sanatların tüm kollarından gösteri sanatlarına kadar birçok alan, bir başka disiplinle beraber, sanatın üretim alanlarını genişletip sınırları ortadan kaldırarak arayışlarını çoğu kez disiplinler arası yürütmektedir. Günümüz sanatlarına baktığımızda video sanatı, dijital sanat ve diğer birçokları isimlerinde disiplinler arası bilgiyi barındırmaktadır. Disiplinler arası çalışmalar geçmişten bugüne hâlâ devam etmektedir. Birçok sanatçı diğer disiplinlerden etkilenerek bunları eserlerine yansıtmıştır.

Aşağıdaki durumlardan hangisi bu parçadaki açıklamayı örneklemez?

A) Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Mahur Beste" ve "Huzur"-da günlük hayatı ya da İstanbul manzaralarını anlatırken ünlü ressamların tablolarına göndermeler yapması

B) Andre Gide'in "Pastoral Senfoni" isimli eserini Alman besteci Beethoven'ın 6. senfonisinden esinlenerek yazması

C) Ahmet Mithat Efendi için romanın toplumun sosyo-kültürel yapısını, bu alanlardaki temel sorunlarını yansıtma ve halkı bilgilendirme vasıtası olması

D) Kemal Tahir'in "Devlet Ana" romanında anlatıcının yer yer tarihî kaynaklardan alıntılar yaparak okuyucuya bilgi vermesi

E) Moliere'in "Cimri" adlı oyununun, ismini başkahramanı Harpagon'un kişilik özelliğinden alması

10. İyi bir anlatımda bulunması gereken özelliklerden biri açıklıktır. Açık bir anlatımda herhangi bir belirsizliğe, kuşkuya yol açacak ifadeye yer verilmez.

Buna göre,

I. Bu masa eskisi kadar sağlam değil.
II. Böreğinin tarifini kimseye vermez.
III. Arkadaşımın bahçesi âdeta bir çiçek bahçesi.
IV. Canım Ege! Elbette sen denizlerin sultanısın.
V. Afişler üç beş günde bir değiştirilirdi.

yargılarının hangilerinde anlatımda açıklık ilkelerine uyulmamıştır?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve IV.
D) III. ve V. D) IV. ve V.

Cevap anahtarına ulaşmak için karekodu okutunuz.